

pomysły dla aktywnych

Jasne, że klar?

Ogólnopolski projekt *Deutsch-Wagen-Tour*

[Aleksandra Rejman]

Język niemiecki niestety nie zawsze cieszy się popularnością wśród uczniów, często wypierany przez znacznie bardziej rozpowszechniony język angielski. Nauczyciele niejednokrotnie zadają sobie pytanie, jak uatrakcyjnić zajęcia, by zmotywować młodzież do nauki drugiego języka obcego. Zadanie to nie należy do łatwych, ale nie należy też do niemożliwych.

Dzisiaj byliśmy świadkami bardzo interesujących zajęć dydaktycznych z okazji Dnia Niemieckiego. Połączenie zabawy i nauki wypadło wprost cudownie. Język niemiecki jest mało lubiany przez młodzież w naszej szkole, ale jestem pewien, że gdyby lekcje były przeprowadzane w taki sposób jak dzisiaj, nastawienie uległoby zmianie. Adam, 2b TL ZSEO, Gniezno

Tak właśnie o projekcie *Deutsch-Wagen-Tour* mówił jeden z jego uczestników zaraz po wizycie lektora w szkole. Tego typu wypowiedzi uczniów jest znacznie więcej i wszystkie mają podobne przesłanie: niemiecki jest fajny! Czyżby więc udało się go odczarować?

Czym jest *Deutsch-Wagen-Tour*?

Projekt narodził się w 2009 r. z inicjatywy Goethe-Institut w odpowiedzi na wciąż spadającą liczbę uczących się języka niemieckiego. Poprzedzona wielomiesięcznymi przygotowaniem inauguracyjnym pierwszym, trzyletniego cyklu projektu odbyła się 24 kwietnia na płycie głównej przed Pałacem Kultury i Nauki w Warszawie. Uroczystość otworzyli ówczesna minister edukacji

narodowej Katarzyna Hall wspólnie z ambasadorem Niemiec w Polsce Michaeliem H. Gerdstem. Ich obecność nie była przypadkowa – projekt *Deutsch-Wagen-Tour* sponsorowany jest przez Ministerstwo Spraw Zagranicznych Niemiec oraz od początku swojej działalności został objęty patronatem honorowym MEN. Do głównych jego partnerów należą Goethe-Institut, DAAD oraz Polsko-Niemiecka Izba Przemysłowo-Handlowa.

W kulminacyjnym momencie imprezy spod Pałacu Kultury wyruszyło w trasę pięć samochodów oznakowanych logo *Deutsch-Wagen-Tour*, rozpoczynając promocję języka niemieckiego w Polsce. To właśnie te kolorowe pojazdy stanowią o wyjątkowości całego projektu. Stałymi punktami postojowymi samochodów są: Poznań, Wrocław, Kraków, Lublin i Olsztyn, ale niemal przez cały czas można zobaczyć je w drodze, w wielu miastach i miasteczkach w całej Polsce. Każdy z nich został wyposażony w najróżniejsze pomoce naukowe, materiały i sprzęt audiowizualny. Dzięki tym samochodom lektorzy – na chwilę obecna jest ich dziewięciu – podróżują po całej Polsce i docierają do najdalszych zakątków naszego kraju. Ich zadaniem jest zmieniać stereotypowy

wizerunek języka niemieckiego jako języka trudnego, niezbyt atrakcyjnego i mało przydatnego.

Moderatorzy są do tego zadania świetnie przygotowani, przede wszystkim ze względu na wykształcenie, jako że są to germaniści niekiedy z wieloletnim doświadczeniem lub stypendyści rekrutowani z ramienia DAAD (Niemiecka Centrala Wymiany Akademickiej). By jednak móc zaoferować szereg nowatorskich rozwiązań i wykorzystać to doskonałe narzędzie, jakim jest wyposażenie *Deutsch-Wagena*, lektorzy uczestniczą w szkoleniach prowadzonych przez specjalistów z różnych dziedzin. Lektorzy, poza świetnym przygotowaniem merytorycznym, są niezwykle otwarci, kreatywni, charakteryzuje ich profesjonalizm i pasja do wykonywanej pracy.

Animatoryzy *Deutsch-Wagen-Tour* odwiedzają przedszkola, szkoły podstawowe, gimnazja, licea oraz uczelnie wyższe, ale także centra edukacyjne oraz biblioteki. Spotykają się z uczniami, studentami, nauczycielami, rodzicami, dyrektorami szkół. Biorą udział w różnorodnych przedsięwzięciach, takich jak dni (i noce) języków obcych, dni języka niemieckiego, dni otwarte i pikniki naukowe. Wszystko w jednym celu – by przedstawić kulturę niemiecką jako interesującą i pasjonującą. Warto podkreślić, że wizyta lektora *Deutsch-Wagen-Tour* nie wiąże się z żadnymi kosztami.

Pierwszy cykl działalności *Deutsch-Wagen-Tour* zgodnie z planem zakończył się w grudniu 2011 r. I choć trudno jest podsumować trzy lata działalności w kilku zdaniach, to statystyka za ten czas realizacji projektu mówi sama za siebie. W 1634 wizytach *Deutsch-Wagen-Tour* udział wzięło ponad 100 000 uczestników, w tym:

- 3000 przedszkolaków;
- 23 000 uczniów szkół podstawowych;
- 25 000 gimnazjalistów;
- 14 500 uczniów szkół ponadgimnazjalnych;
- 4000 studentów;
- 620 rodziców;
- ponad 35 000 uczestników imprez masowych

(kwiecień 2009 r. – październik 2011 r.).

Pierwszy cykl działalności zaowocował również certyfikatem European Language Label. Działania Goethe-Institut w Pol-

Animatoryzy *Deutsch-Wagen-Tour* odwiedzają przedszkola, szkoły podstawowe, gimnazja, licea oraz uczelnie wyższe, ale także centra edukacyjne oraz biblioteki. Spotykają się z uczniami, studentami, nauczycielami, rodzicami, dyrektorami szkół. Biorą udział w różnorodnych przedsięwzięciach, takich jak dni (i noce) języków obcych, dni języka niemieckiego, dni otwarte i pikniki naukowe.

sce w ramach projektu *Deutsch-Wagen-Tour* zostały uznane za oryginalne i nowatorskie w dziedzinie nauczania języków obcych, posiadające przy tym wymiar europejski. Ponadto projekt przedstawiono jako przykład dobrej praktyki godnej naśladowania. I faktycznie – *Deutsch-Wagen-Tour* prowadzony przez Goethe-Institut znalazł swoich naśladowców w wielu innych krajach, jak choćby we Włoszech, Holandii, Grecji, czy Belgii, które chętnie czerpią z naszych doświadczeń w kwestii promocji języka niemieckiego.

Poprzeczka została postawiona bardzo wysoko, dlatego też projekt wciąż się rozwija i poszerza zakres swoich działań. Prezentowane przez moderatorów animacje językowe są nowatorskie, wciąż aktualizowane i urozmaicane, tak by zajęcia z *Deutsch-Wagen-Tour* gwarantowały świeże i niekonwencjonalne spojrzenie na naukę języka niemieckiego. Wobec tak ogromnego sukcesu decyzja Goethe-Institut o kontynuacji projektu *Deutsch-Wagen-Tour* i rozpoczęciu drugiego

trzyletniego cyklu była niejako naturalna. W lutym 2012 r. odbyła się uroczysta inauguracja kolejnego cyklu projektu.

Jak wyglądają tego typu zajęcia?

Choć każdy z lektorów ma swój własny styl prowadzenia zajęć, to wszystkie spotkania z *Deutsch-Wagen-Tour* mają wspólny mianownik: zawsze jest kolorowo, nigdy nie brakuje ruchu, śmiechu i nawet najmniej aktywni uczniowie wykazują się dużym zaangażowaniem. Niewątpliwie jednym z najbardziej charakterystycznych i rozpoznawalnych elementów jest barwna chusta animacyjna, która przy odrobinie wyobraźni może zmienić się np. we wzburzone morze lub sałatkę owocową. Innymi ważnymi narzędziami wykorzystywanymi przez moderatorów jest seria sześciu plakatów tematycznych *Znam 100 niemieckich słów* oraz pakiet *Hans Hase*.

W swoich animacjach językowych moderatorzy projektu wykorzystują również muzykę, taniec, kolorowe piłki, balony, puzzle magnetyczne. Podczas zajęć często wprowadzany jest

pomysły dla aktywnych

element rywalizacji, do czego zachętą są drobne gadżety z logo *Deutsch-Wagen-Tour*.

Od niedawna najmłodszym uczestnikom (ale nie tylko im) moderatorzy projektu opowiadają baśnie braci Grimm przy pomocy japońskiej techniki Kamishibai, która przez samych lektorów często nazywana jest żartobliwie telewizją bez kabla.

Jako że wizytom niejednokrotnie towarzyszą lokalne media, coraz częściej można za sprawą telewizji lub radia zobaczyć lub choćby usłyszeć fragmenty tego typu zajęć. Wybrane z nich można znaleźć na stronie internetowej projektu. Są to nieraz tylko migawki i krótkie wywiady, dają one jednak pewien obraz zajęć tym osobom, które jeszcze nie miały styczności z *Deutsch-Wagenem* w akcji.

Uczestnicy zajęć najczęściej wspominają je jako bardzo inne od tego, co zazwyczaj dzieje się podczas lekcji języka niemieckiego. Niejednokrotnie też proszą o więcej, bo *Deutsch-Wagen* to przygoda, emocje i pozytywne skojarzenia z językiem niemieckim.

Część z zaprezentowanych gier i zabaw została zebrana i opracowana w publikacji projektu zatytułowanej *Spielideen für den Deutschunterricht*, którą każdy nauczyciel otrzymuje po zakończonej wizycie jako zbiór gotowych materiałów do wykorzystania w czasie lekcji. Mają one jednak przede wszystkim stanowić źródło inspiracji dla pedagogów i punkt wyjścia do tworzenia własnych animacji oraz zabaw językowych.

Co więcej, od niedawna *Deutsch-Wagen* zachęca do udziału w ogólnopolskich konkursach. Wszelkie informacje na ten temat można znaleźć na stronie internetowej projektu oraz na profilu na Facebooku.

Uczestnicy spotkań otrzymują nie tylko upominki z logo *Deutsch-Wagen-Tour*, ale również broszurki informacyjne, specjalnie przygotowane pod kątem poszczególnych grup wiekowych, gdzie oprócz ciekawych gier i quizów można znaleźć ważne informacje i wskazówki dotyczące nauki języka niemieckiego.

Deutsch-Wagen-Tour nie zapewnia więc jedynie chwilowego i jednorazowego oderwania się od szkolnych ławek, podręczników i zeszytów. Zadaniem projektu jest zmiana postrzegania języka niemieckiego w dotychczasowy, stereotypowy sposób – jako języka trudnego, którego znajomość nie ma przełożenia na życie codzienne. W tym celu projekt cały czas ulega zmianom, poszerza zakres swoich działań, oferując coraz to nowe możliwości.

Czy niemiecki może być fajny? Jasne, że klar!

[*Deutsch-Wagen-Tour* nie zapewnia jedynie chwilowego i jednorazowego oderwania się od szkolnych ławek, podręczników i zeszytów. Zadaniem projektu jest zmiana postrzegania języka niemieckiego w dotychczasowy, stereotypowy sposób – jako języka trudnego, którego znajomość nie ma przełożenia na życie codzienne.]

[Aleksandra Rejman]

Absolwentka Instytutu Lingwistyki Stosowanej na Uniwersytecie Warszawskim, lektorka i tłumaczka. Obecnie zajmuje się kontaktami z mediami w ramach projektu *Deutsch-Wagen-Tour*.

Przepis na zajęcia z niemieckiego *à la Deutsch-Wagen-Tour*

Z okazji zbliżających się świąt Bożego Narodzenia lektorzy *Deutsch-Wagen-Tour* pragną zaproponować kilka pomysłów do wykorzystania w czasie zajęć z języka niemieckiego.

Wir backen einen Kuchen

Przed wypróbowaniem przepisu na pyszne ciasteczka zwane *Sterntaller*, uczniowie słuchają baśni braci Grimm, a następnie przy drugim słuchaniu uzupełniają tekst bajki następującymi słowami:
Hemdlein, Zimmer, Bettchen, Stückchen, Jacke, Röcklein.

Nagranie mp3 można znaleźć pod adresem:
<http://www.vorleser.net/html/grimm.html>.

Natomiast tekst, nieco zmieniony, tak aby idealnie pasował do tekstu z nagrania, jest dostępny tutaj:
<http://gutenberg.spiegel.de/buch/6248/162>.

Die Sterntaller

Warto zapamiętać regułę, że -chen und -lein machen die Sachen klein!

Es war einmal ein kleines Mädchen, dem war Vater und Mutter gestorben, und es war so arm, dass es kein **1.** .... mehr hatte, darin zu wohnen, und kein **2.** .... mehr hatte, darin zu schlafen, und endlich gar nichts mehr als die Kleider auf dem Leib und ein **3.** .... Brot in der Hand, das ihm ein mitleidiges Herz geschenkt hatte. Das Mädchen war aber sehr lieb. Und weil es so von aller Welt verlassen war, ging es im Vertrauen auf den lieben Gott hinaus ins Feld. Da begegnete ihm ein armer Mann, der sprach: »Ach, gib mir etwas zu essen, ich bin so hungrig.« Das kleine Mädchen reichte ihm das ganze Stückchen Brot und sagte: »Gott segne dir's«, und ging weiter. Da kam ein Kind, das jammerte und sprach: »Es friert mich so an meinem Kopfe, schenk mir etwas, womit ich ihn bedecken kann.« Da tat es seine Mütze ab und gab sie ihm. Und als es noch eine Weile gegangen war, kam wieder ein Kind und hatte keine **4.** .... an und fror: da gab es ihm seine; und noch weiter, da bat eins um ein **5.** .... , das gab es auch von sich hin. Endlich gelangte es in einen Wald, und es war schon dunkel geworden, da kam noch ein Kind und bat um ein **6.** .... , und das fromme Mädchen dachte: »Es ist dunkle Nacht, da sieht dich niemand, du kannst wohl dein Hemd weggeben«, und zog das Hemd ab und gab es auch noch hin. Und wie es so stand und gar nichts mehr hatte, fielen auf einmal die Sterne vom Himmel, und das waren lauter blanke Taler; und ob es gleich sein Hemdlein weggegeben, so hatte es ein neues an, und das war vom allerfeinsten Leinen. Da sammelte es sich die Taler hinein und war sein ganzes Leben lang reich.

ODPOWIEDZI: Zimmer, Bettchen, Stückchen, Jacke, Röcklein, Hemdlein

pomysły dla aktywnych

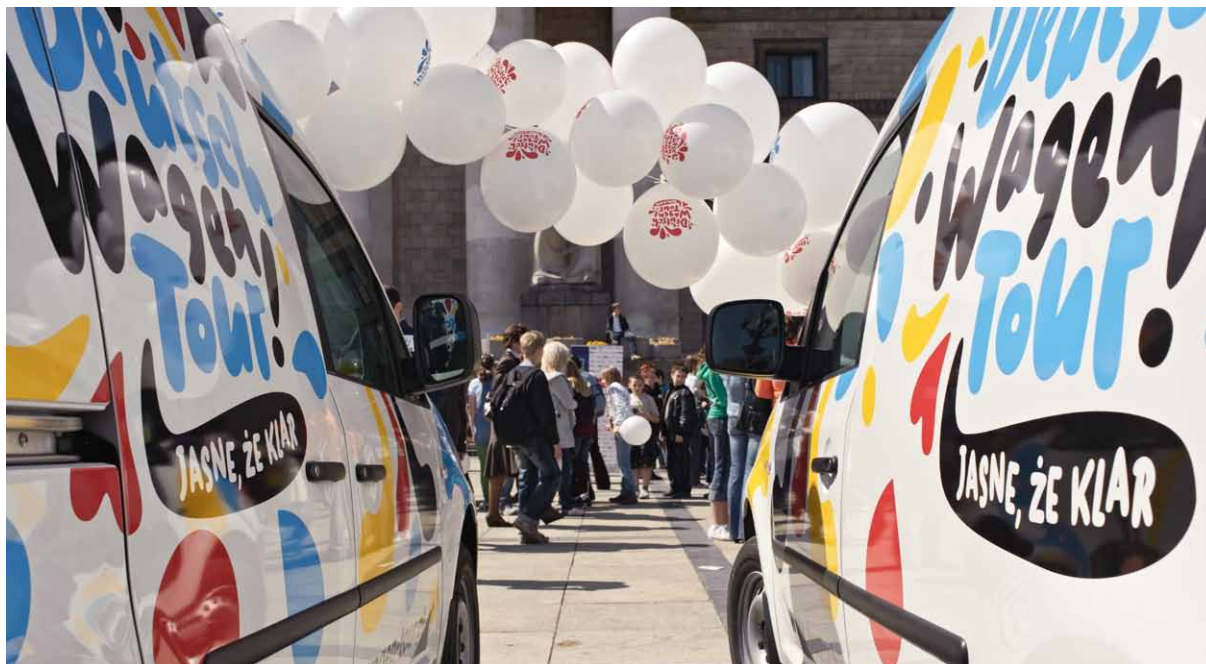
Wszyscy uczestnicy stają w kole, wykonują poniższe czynności na plecach osoby stojącej z przodu, zgodnie z instrukcjami lektora.

- Heute wollen wir einen Kuchen backen.
Oh, das Kuchenblech ist ja schmutzig.
Dann müssen wir es erst einmal gut sauber machen...
- Also Wasser über das Blech laufen lassen.
Alle Finger imitieren fließendes Wasser durch Wellenbewegung von oben nach unten.
Begleitend wird ein „tsch“ artikuliert.
- Und nun sauber rubbeln.
Mit zwei Fäusten den Rücken sauber rubbeln.
- Etwas Wasser drüber laufen lassen.
Alle Finger imitieren fließendes Wasser durch Wellenbewegung von oben nach unten.
- Oh, da klebt noch etwas. – Und hier sehe ich auch noch etwas Schmutz.
- Da müssen wir noch mal mit der Bürste ran!
Fünf senkrecht stehende Finger bürsten sauber.
- Noch einmal Wasser.
Siehe oben.
- Das nasse Blech müssen wir jetzt natürlich abtrocknen.
Beide Hände drücken flach und mit Druck mehrmals von oben nach unten, um das Blech abzutrocknen.
- Wir nehmen etwas Mehl. Das häufeln wir auf und machen ein Loch in die Mitte.*Mit beiden Händen aufhäufeln und Loch imitieren.*

- Dann brauchen wir natürlich Zucker.
Fingerspitzen imitieren das Rieseln des Zuckers.
- Was muss noch in den Kuchen? Ja, natürlich Eier!
Sich berührende Fingerspitzen schlagen, senkrecht auf den Rücken fallend, die Eier auf.
Dann drücken sich die Fingerspitzen gleichmäßig nach außen.
- Nun eine Prise Salz und Rosinen.
Einzeln ausgeübter Fingerspitzendruck.
- Jetzt muss der Teig kräftig geknetet werden.
Mit beiden Händen kneten.
- Das Kuchenblech streichen wir mit Butter ein.
Vier Finger streichen das Blech ein.
- Den Teig rollen wir mit dem Nudelholz schön gleichmäßig aus.
Der Unterarm rollt mit Druck den Teig aus, der andere Arm führt ihn.
- Jetzt können wir den Kuchen backen.
Hände aneinander reiben, bis sie warm sind.
Dann flach auf den Rücken auflegen.

Mixsalat

Poniższa animacja pochodzi z publikacji *Deutsch-Wagen-Tour* pt. *Spielideen für den Deutschunterricht*. Może ona zostać swobodnie przystosowana, również do tematyki świątecznej. Jest ona przeznaczona dla grupy uczniów (10-25 osób) na poziomie A1-A2. Jedynym elementem koniecznym do jej przeprowadzenia są krzesła.

Spielregeln:

Alle Teilnehmer sitzen im Stuhlkreis. Der Spielleiter ordnet den Teilnehmern der Reihe nach Nomen zu. Verwendet werden können: Obst- und Gemüseamen, Berufe, Namen von Familienmitgliedern, je nach Belieben (oder Wörter, die mit Weihnachten verbunden sind). Im Falle von Obstnamen heißen die Teilnehmer z.B. Birne, Banane, Kirsche, Erdbeere, Zitrone usw. Beim Ausrufen von z.B. „Kirsche“, tauschen die Kirschen innerhalb des Kreises die Plätze. Bei einem Sammelbegriff, in diesem Falle „Obstsalat“, versuchen alle Teilnehmer die Plätze zu tauschen. Dies kann auch auf andere Themenfelder angewendet werden. Wenn dementsprechend Berufsamen benutzt werden,

heißen die Teilnehmer Lehrer, Bauarbeiter, Krankenschwester, Autofahrer usw. Beim Kommando „Urlaub“ tauschen alle die Plätze.

Przydatne Linki

- Strona główna projektu:
www.deutsch-wagen-tour.pl.
- Strona na Facebooku:
www.facebook.com – Deutsch-Wagen-Tour.
- Relacje z poszczególnych wizyt, opatrzone zdjęciami i wypowiedziami uczestników są dostępne na blogu *Deutsch-Wagen-Tour*:
<http://blog.goethe.de/deutsch-wagen-tour/>.
- Polecamy również szereg gier online przygotowanych z myślą o różnych poziomach znajomości języka niemieckiego:
www.deutsch-wagen-tour.pl – zakładka *Gry*.

[Aleksandra Rejman]

Absolwentka Instytutu Lingwistyki Stosowanej na Uniwersytecie Warszawskim, lektorka i tłumaczka. Obecnie zajmuje się kontaktami z mediami w ramach projektu *Deutsch-Wagen-Tour*.

pomysły dla aktywnych

Relacja z wizyty Deutsch-Wagen-Tour

Język niemiecki coraz bliższy dzieciom i młodzieży z Zamojszczyzny

Nauczyciele często skarżą się na brak zainteresowania wśród uczniów nauką języka obcego czy wręcz swego rodzaju niechęcią do zdobywania wiedzy w tym zakresie. Może jednak warto zastanowić się, czy powodem tego zjawiska jest na pewno niechęć do nauki, czy może nuda i monotonia lekcji? Często wystarczy odejść od rutyny i sztampy, urozmaicić lekcję, wyjść na zewnątrz, poszukać nowych pomysłów i innowacyjnych sposobów nauki. Z pewnością zaraz odezwą się głosy, że nie ma czasu na eksperymenty, a wyjście ze szkoły niesie ze sobą więcej minusów niż korzyści, że konieczne jest rujnowanie grafiku lekcji itp. Wymówek może być wiele. Jednak w myśl zasady, że dla chcącego, nic trudnego może warto podjąć ryzyko innowacji? Z pewnością uczniom wyjdzie to na dobre.

Biblioteka Pedagogiczna w Zamościu, współpracując z Goethe-Institut organizuje od ponad trzech lat spotkania z lektorami języka niemieckiego w ramach projektu *Deutsch-Wagen-Tour*. W roku 2008 pracowników biblioteki zaszczyciła swoją obecnością Klaudia Werner. Na spotkanie z lektorem biblioteka zaprosiła młodzież szkół ponadgimnazjalnych i nauczycieli języka niemieckiego. Rozpoczęło się ono turniejem wiedzy o Zamościu i mieście partnerskim Schwäbisch Hall. Konkurs był elementem dodatkowym spotkania, promującym miasta partnerskie i składał się z sześciu konkurencji polegających na pracy z planem miasta, układaniu puzzli z herbami, rozpoznawaniu na zdjęciach obiektów, udzielaniu odpowiedzi na pytania (zadawane w języku polskim i niemieckim) dotyczące historii obu miast. Po turnieju odbyły się zajęcia z lektorem języka niemieckiego, zachęcające uczestników do nauki języków obcych.

Kolejne spotkanie rozpoczęło się turniejem wiedzy *Poznaj swój kraj i zachodniego sąsiada*. Konkurs składał się z 10 konkurencji polegających na rozpoznawaniu na zdjęciach postaci i obiektów, udzielaniu odpowiedzi na pytania zadawane w języku niemieckim lub polskim, a także na przedstawianiu przez młodzież scenek rodzajowych. Wówczas również miały miejsce zajęcia z lektorem języka niemieckiego.

15 kwietnia 2011 r. w sali konferencyjnej Biblioteki Pedagogicznej w Zamościu odbyły się zajęcia warsztatowe tym razem

tylko dla nauczycieli języka niemieckiego. Prowadził je Michael Falz – Experte für Unterricht Goethe-Institut. W zajęciach *Theater-Spiele im Deutschunterricht* wzięli udział nauczyciele zajmujący się wczesnym nauczaniem języka niemieckiego.

Kolejne spotkanie (*Zur Theorie und Praxis der Arbeit mit Musik und Lieder im Bereich – Deutsch als Fremdsprache*) miało miejsce 10 października 2011 r. z Anją Kakau, pracownikiem Goethe-Institut w Warszawie. Jego tematem było wykorzystanie muzyki na lekcjach języka niemieckiego. Podczas warsztatu skupiono się głównie na możliwościach pracy z piosenką. Zaprezentowano utwory kilku wykonawców (Xavier Naidoo, Clueso czy Peter Fox) i na podstawie piosenek przedstawiono proste ćwiczenia, jakie można wykorzystać podczas zajęć językowych.

16 marca bieżącego roku Biblioteka Pedagogiczna w Zamościu gościła kolejny raz lektora języka niemieckiego z Goethe-Institut – Michaela Falza. Tematem konferencji *Sprachanimationen im Frühen Deutschunterricht* były różnorodne gry i zabawy przeznaczone głównie dla dzieci w wieku przedszkolnym oraz dla uczniów szkół podstawowych. Uczestnicy spotkania mieli również możliwość zapoznania się z działalnością edukacyjną Goethe-Institut, którego głównym zadaniem jest budowanie perspektywicznego porozumienia między Polakami i Niemcami poprzez popularyzację języka niemieckiego, pracę na rzecz upowszechniania informacji na temat Niemiec, pośredniczenie w kontaktach oraz prowadzenie dialogu i współpracy w dziedzinie kultury i edukacji. Działalność Instytutu ma ułatwiać dostęp do niemieckiej kultury i budować współpracę pomiędzy polskimi i niemieckimi instytucjami kulturalnymi i oświatowymi. Dzięki temu Polacy mają możliwość współuczestniczyć w procesie kulturalnej integracji Unii Europejskiej. Po części teoretycznej, uzupełnionej prezentacją multimedialną dotyczącą obecnej sytuacji i pozycji języka niemieckiego w Polsce oraz liczby uczniów uczących się języka niemieckiego w szkołach na terenie całej Polski, uczestnicy zajęć zapoznali się również z aktywizującymi metodami nauczania języka niemieckiego, w tym nauczaniem przez zabawę. Prowadzący zaprezentował różnorodne materiały pomocnicze i pomysły służące urozmaiceniu lekcji z języka niemieckiego wśród uczniów szkół podstawowych. Były to np. zabawa z królikiem Hansem (*Hans Hase*), plakat edukacyjny (*Lernplakate*), sztuka teatralna (*Theaterstück*) oraz inne gry i zabawy.

[Agnieszka Szarzyńska]

Absolwentka filologii niemiecko-angielskiej. Wykładowczyni w Państwowej Wyższej Szkole Zawodowej im. Szymona Szymonowica w Zamościu. Doktorantka na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim.